

Vann og vannmiljø i massemediene

Et drøyt år tilbake, 17. oktober 2007, gikk helsemyndighetene ut med en anbefaling til folk med vannforsyning fra Oset rvannbehandlingsanlegg i Oslo om å koke drikkevannet fra springen. Noen dager senere ble varslet kalt tilbake. I mellomtiden hadde drikkevann vært toppoppslag i Oslo-avisene. Direktøren for vann- og avløpsetaten ble ”Osloprofil”. Det snart ferdigstilte nye vannanlegget på Oset hadde fått stor oppmerksomhet. Tannleger hadde avlyst tannlegetimer og bestilt vannrenseutstyr. Sykehusene i Oslo hadde mottatt spesialtransporter av drikkevann fra tankbiler. Flaskevannsprodusentene hadde hatt ”gode dager”.

Etter intensivt prøvetaking kunne man fastslå at man ikke sto overfor et utbrudd. Det var ikke Giardia som forårsaket sykdom i Oslos drikkevann. Det var ikke som i Bergen i 2004. Norsk vannforening arrangerte tidligere i høst et seminar som oppsummerte erfaringene. De berørte fagmiljøene var enig om at kokevarslet var nødvendig og at alt sett under ett hadde beredskapen fungert tilfredsstillende. Mediene hadde i betydelig grad bidratt med saklig og god informasjon. Riktig nok var det noen tilløp til sensasjonsmakeri med bl.a. bilder av dyrekadavre i høydebassenger et ikke angitt sted i landet. Det dukket opp noen kritiske eksperter som også slapp til i mediene. Men informasjonen fra krisetabellen nådde frem. En undersøkelse foretatt i ettertid av Norsk institutt for bruksforskning viste at Vann- og avløpsetaten kom godt ut av episoden så lenge vi snakker om omdømme. Folk drikker fortsatt vann fra springen.

Den 25. oktober i år oppsummerte Aftenposten en annen sak som også har opptatt oss i Norsk vannforening. Deponering av slam fra havnebassenget i Oslo ved Malmøykalven litt lenger ute i fjorden. I mait 2006 hadde foreningen seminar om fjerning av disse bunnsedimentene fra indre havn i Oslo. Utslipp fra hundre års industrihistorie med sagbruk, bryggerier, jernverk og skipsverft m.v. lå her blandet inn i sand, silt og leire. Ca 1 % av slike sedimenter er erfaringsmessig forurensing. En fraksjon av dette igjen er miljøgifter. I Oslo havn lå alt dette beskyttet under renere slam fra de seneste årene. Men havnetrafikk og utbygging i området ville kunne gi utlekking. Miljøgiftene måtte bort. Den store utfordringen lå i at man da også måtte ta med seg 99 % sand, silt og leire.

Vi kan ikke i dag samle oss til et seminar og konkludere med at alt her fungerte som det skulle. Aftenpostens oppsummering hadde overskriften ”Den store giftkrigen”. Det er heller ikke mulig å konkludere med at mediene generelt har bidratt med saklig og god informasjon. Bunnsedimentene ble etter hvert til giftslam og gift. På et tidspunkt var 90 000 kubikkmeter giftig slam på avveie, ifølge avisene. Kampanjen ”Stopp giftdumpingen i Oslofjorden” ble organisert. Atomvåpenmotstanderen Ole Koppreitan bidro i løpet av en natt med 1000 merker til kampen om Malmøykalven. Motekspertise ble organisert, eksperter med andre metoder og andre måter å regne på enn ekspertene fra NGI og NIVA. Det ble aksjonert mot lekterne til Secora. Et søk i dag på ”giftslam” på Google

gir nesten 3000 treff. Deponiet ved Malmøykalven kommer først opp i søket. Giftslam? Verken SFT eller Secora har styrket sitt omdømme på denne saken.

Begge de omtalte sakene dreier seg slik folk flest ser det trolig om frykt for helseskader, om usikkerhet, om eksperter som kan ta feil og om eksperter som har alternative innfallsvinkler. Slikt gir ofte oppslag i mediene. Mange av kriteriene som gir en god nyhetssak er tilfredstilt. Flere medlemmer i Norsk vannforening har vært sterkt involvert i begge disse sakene og mange andre saker med potensial for å få pressedeckning. Etter kokevarselepisoden i Oslo ble det foreslått at det burde arrangeres kurs i vannforsyning for dagspressejournalister. Så langt er dette ikke blitt noe av. Trolig vil ikke journalister synes at et slikt kurs er spesielt interessant. Et kurs for journalister om bunnsedimenter, mudring og etablering av deponier vil neppe heller samle mange. I Vannforeningen lager vi jo egentlig slike kurs hele tiden. Det er sjelden journalister dukker opp.

Vi må nok heller innstille oss på å leve med journalister som nærmer seg våre saksfelt og oppgaver med hovedsiktemål å få frem nyheter. Saker som berører mange mennesker og har innslag av usikkerhet, frykt og håp. Vi må også leve med at mennesker organiserer kampanjer for å ta vare på det de definerer som sine interesser. Noen ganger får vi oppmerksomhet og noen ganger vil vi i ettertid kunne si at vi har lyktes. Vi fikk frem vårt budskap og mediene bidro positivt. Andre ganger vil vi måtte konstatere at vi kan bli bedre.

Vannforeningen vurderer ny profil for VANN. Fargetrykk er en mulighet. I dag får vi mange flotte diagrammer, figurer og bilder sammen med artiklene som vi ikke kan yte full rettferdighet i sort trykk på hvitt papir. Redaksjonskomiteen ønsker å invitere til mer debatt i bladet. VANN skal fortsatt være et tidsskrift der fagfolk, forskere og andre eksperter får presentere sine faglige meninger med egne ord. Men VANN kan nok tåle å bli litt mer fargerikt og mangfoldig. Først og fremst til glede for de faglige bidragsyterne og medlemmene i Norsk vannforening. Kanskje vil også noen journalister begynne å lese VANN...

NORSK VANNFORENING